

Reçu CLT / CIH / ITH

Le 31 MARS 2016

N° 0140

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

24 մարտի 2016 թվականի N 293 - Ա

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2010 ԹՎԱ-
ԿԱՆԻ ՄԱՐՏԻ 11-Ի N 310-Ա ՈՐՈՇՄԱՆ ՄԵՋ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հիմք ընդունելով «Ոչ նյութական մշակութային ժառանգության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 7-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետը և ղեկավարվելով «Իրավական ակտերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 70-րդ հոդվածի 1-ին մասով՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը **ո ր ո շ ու մ է.**

1. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2010 թվականի մարտի 11-ի «Հայաստանի Հանրապետության ոչ նյութական մշակութային արժեքների ցանկերի կազմման չափորոշիչները և ոչ նյութական մշակութային ժառանգության արժեքների ցանկը հաստատելու մասին» N 310-Ա որոշման մեջ կատարել հետևյալ փոփոխությունները՝

1) որոշման N 1 հավելվածի 2-րդ կետի 1-7-րդ ենթակետերը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

- «1) անվանումը.
- 2) բնագավառը.
- 3) տարածման շրջանը.

- 4) կրողը.
 - 5) պատմական հակիրճ տեղեկանք.
 - 6) բնութագիրը (սկարագրությունը, առանձնահատկությունները).
 - 7) կենսունակությունը (պատմական, մշակութային, տնտեսական, հասարակական նշանակությունը):».
- 2) որոշման N 2 հավելվածը շարադրել նոր խմբագրությամբ՝ համաձայն հավելվածի:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՐՉԱՊԵՏ

Հ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

2016 թ. մարտի 29
Երևան

GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF ARMENIA
DECISION
No 293-A of 24 March 2016
ON AMENDING OF DECISION N 310-A OF MARCH 11, 2010 OF THE
GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF ARMENIA

In compliance with point 3 of part 1 of Article 7 of the Law of the Republic of Armenia "On Intangible Cultural Heritage" and guided with part 1 of Article 70 of the Law of the Republic of Armenia "On Legal Acts" the Government of the Republic of Armenia **hereby decides:**

To approve the following amendments in decision No 310-A as of 11 March 2010 on "Criteria for compiling lists of intangible cultural values and the list of values of intangible cultural heritage of the Republic of Armenia".

- 1) 1-7 sub-points of point 2 of Annex N 1 of Decision edit as follows:
« 1) Name
2) Sphere
3) Area of distribution
4) Bearer
5) Brief historical reference
6) Characteristics (description, features)
7) Viability (historical, cultural, economic, social significance):»
- 2) Annex N 2 of the Decision edit in accordance with Annex.

Prime Minister of the Republic of Armenia

H. ABRAHAMYAN

24 March 2016 Yerevan

Հավելված
ՀՀ կառավարության 2016 թվականի
մարտի 24-ի N 293 - Ա որոշման

«Հավելված N 2
ՀՀ կառավարության 2010 թվականի
մարտի 11-ի N 310 - Ա որոշման

Ց Ա Ն Կ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՈՁ ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՑԻՆ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԱՐԺԵՔՆԵՐԻ

NN ը/կ	Անվանումը	Բնագավառը	Տարածման շրջանը	Կրողը	Պատմական հակիրճ տեղեկանք	Բնութագիրը (նկարագրությունը, առանձնահատկությունները)	Կենսոնակությունը (պատմական, մշակութային, տնտեսական, հասա- րակական նշանակությունը)
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	«Մասնա ծոեր» էպոս: Ժողովրդական լրարածված անուններն են «Մասունցի Դավիթ», «Ջոջանց լրուն», «Քաջանց լրուն», «Մասնա փաշկաններ»:	ժողովրդական բանահյու- սություն	ՀՀ տարածք, արտերկրի հայկական համայնքներ	ՀՀ բնակչու- թյուն, արտերկ- րի հայկական համայնքների հայախոս հատված	Էպոսի հերոսներից Մա- նասարի և Բաղդասարի մասին հնագույն վկայու- թյունները պահպանվել են Աստվածաշնչում (Թագա- վորաց չորրորդ, ԺԹ), հետագայում Մովսես հորենացու (գիրք Ա, ԻԳ) և Թովմա Արծրունու (Թով- մա Արծրունի և Անանուն, «Պատմություն Արծրուն- յաց տան») երկերում: Դավթի և Խանդութի մա- սին գրույցների, Մասու- նում եղած իրերեն ապա- ցույցների մասին հիշատա- կություններ կան 16-րդ դարի պորտուգալացի ճանապարհորդների (Ա. Տենրեյրո, Մ. Աֆոնսո) ուղեգրական նյութերում: Ուշ հայկական	«Վիպական բանահյուսություն» ժանրի ժողովրդական վեպի վառ օրինակ է: «Մասնա ծոերը» ամբողջական, կոտ- կառուցվածքով, շուրջ 150 ասացողից գրառված եզակի հուշարձան է: Օտար զավթիչների դեմ մղած դարավոր պայքարն արտացոլող հերոսական ապք է՝ բաղկացած չորս ճյուղից՝ «Մանասար և Բաղդասար», «Մեծ Միեր», «Մասունցի Դավիթ», «Փոքր Միեր»: Հերոսների չորս սերունդը՝ չորս ճյուղը, միմյանց հետ կապված են ազգակցական կապերով: «Մասնա ծոեր» էպոսի ամենարժեքը գիծը հերոսական անպարտելի ոգին է՝ պայմանավորված նրա նախախմբում ընկած առասպելական դյուցազունների սխրանքներով և հայ ժողովրդի՝ իր ոտխների, հատկապես արարական րոնակալության դեմ մղած դարավոր պայքարով:	Պահպանվում է հասարակության մեջ, փոխանցվում է ֆորմալ և ոչ ֆորմալ ուսուցման միջոցով: Միշտ չէ, որ բանասացներն էպոսը լրիվ են հաղորդում: Հաճախ պատմում են մեկ կամ երկու հատված՝ էպոսի միասնու- թյունն ընդգծելով ողորմիներով, որոնք փառաբանում են մնացած բոլոր հերոսներին: Պատմվող հատվածը կոչվում է այն հերոսի անվամբ, որի մասին հյուսված է էպոսի տվյալ ճյուղը: Էպոսի վիպասացների բուն հայ- րենիքը Վանա լճի ավազանն ու նրանից հարավ-արևմուտք և հյուսիս- արևելք ընկած գավառներն են՝ Մասուն, Մուշ, Բաղեշ, Մուկչ, Շատախ, Վան, Հայոց ձոր, Խլաթ, Արճեշ, Մանազկերտ, Ալաշկերտ, Բայազետ: 19-20-րդ դդ. գավառներից պանդխտա- ցած և գաղթած վիպասացների ու նրանց սերունդների միջոցով «Մասնա ծոեր» էպոսն անցել է Արևելյան

1	2	3	4	5	6	7	8
					<p>աղբյուրների մասին թողնել հիշատակությունները վերաբերում են 19-րդ դարում հանդիպող վեպի հերոսների անուններն ունեցող տեղավայրերին (Խանդուբի ձոր, Խանդուբի բերդ, Դավթի թշնամիների գերեզմանները Խլաթի մոտակայքում):</p>		<p>Հայաստան: Լեզուն հիմնականում արևմտահայ բարբառներն են, նրբամանկատև է նաև արևելահայ բարբառների ազդեցությունը: Ավանդվել է բանավոր, և նրա բնագրերը 19-20-րդ դդ. տարրեր վիպասացներից գրաված տարրերակներն են, որոնք կառուցվածքով, լեզվաբարբառային և վիպական ներքին հատկանիշներով բաժանվում են տիպաբանական-տեղագրական երեք մեծ խմբի՝ Սասնա, Մշո և Մոկաց: Սրանցից բացի, կան նաև խառը խմբեր: Նախնական պարզ ու կոտ տիպը, հավանաբար, եղել է Սասունինը, որի տարածումից էլ ստեղծվել են մյուս տարրերակները: Կենսունակ է, որովհետև, որպես պարտադիր ուսուցման թեմա, մտել է պետական կրթական ծրագրերի մեջ: Գիտական հիմնարկների կողմից մշտապես հետազոտվում և հանրությանն է ներկայացվում գիտական հրատարակությունների ձևաչափով, կատարվում են գրական մշակումներ: Երեխաների համար հրատարակվում են պատկերազարդ տարրերակներ: Նկարահանվում են գեղարվեստական ֆիլմեր, մուլտֆիլմեր, գրվում են երաժշտական ստեղծագործություններ:</p>
2.	Քոչարի	ժողովրդական պարարվեստ	Տարրը տարածված է ՀՀ մարզերի գյուղական և քաղաքային համայնքներում, մասնավորապես, ՀՀ Արագածոտնի մարզի Ապարան,	Տարրի կրողները կրտսեր, երիտասարդ, միջին և ավագ տարիքի մարդիկ են:	Հիշատակվում է վաղ միջնադարից:	Հայկական ժողովրդական ավանդական խմբապար է: Քոչարին Հայկական լեռնաշխարհում ամենատարածված և ներկայումս ամենապահպանված հայկական պարն է: Բաղկացած է 2 մասից՝ չափավոր ու արագ: Երաժշտական չափը՝ 2/4, 4/4, 8/4:	Պահպանվում է հասարակության մեջ, փոխանցվում է ֆորմալ և ոչ ֆորմալ ուսուցման միջոցով, ինչպես նաև ժառանգաբար՝ ընտանիքի ավագներից՝ երիտասարդներին: Տարածված են քոչարու տարրեր տեսակներ՝ ըստ տեղամասերի:

1	2	3	4	5	6	7	8
			<p>Ներքին Բազմաբերդ, Սասունիկ, Արագած, Կաքավաձոր, Աշտարակ, Ագարակ և ՀՀ Տավուշի մարզի Դիլիջան, Իջևան, Բերդ համայնքներում, ինչպես նաև մայրաքաղաք Երևանում:</p>			<p>Ռիթմը շատ ճկուն է, իմպուլսիվ և հաճախակի սինկոպաներով: Պարածնում քայլերը խրոխտ են, կտրուկ, մեծ ծնկածալերով և ծունկկոտրուկներով: Պարը հրապուրիչ է առնական դինամիկայով: Կատարում են իրար սեղմված ձեռքերի անքակտելի բռնելաձևով, գլուխները՝ բարձր, կիսաշրջանով կամ ուղիղ գծի դասավորությամբ: Կատարվում է գոռոնայի և դիտլի նվագակցությամբ:</p>	<p>(Ապարանի, Ալաշկերտի, Մուշի, Սասնա և այլն) և ըստ պարածնի (մեկտակ քոչարի, երկուտակ քոչարի, երեքտակ քոչարի և այլն): «Քոչ» արմատն ըստ երևույթին կապ ունի չամորձատված՝ չկոտած ոչխարի-խոյի-գոչ-դոչ և խոչ անվանումների հետ, զալիս է վաղնջական ժամանակներից և կապված է խոյի պաշտամունքի հետ: «Ղոչ» գոյական անունից առաջանում է «ղոչաղ» ածականը՝ համարձակ, խիզախ, քաջ: Թեպետ պարողներն այլևս չեն հիշում պարատեսակի նախկին «խոյ-այծային» բովանդակության մասին, սակայն ժամանակն ու հետագա շերտավորումը չեն կարողացել ամբողջովին հաղթահարել նրա նախասկզբնական (վաղնջական) ձևը: Քոչարու ճիշտ ձևի մեջ հստակ պահպանվել են հնագույն շարժումների շարժական արմատները, երբեմնի վարքագիծը, ցատկոտումն ու թռչկոտումը, մարտը, խոյերի ու այծերի պոզահարումը, այծամարդու շարժումները: Շարժումների նշանակությունն առավել լավ արտահայտված է դեպի առաջ սրընթաց հարձակողական շարժումների և ծանրության հենարանի տեղաշարժերի մեջ, որոնցով, ասես, արտահայտվում է ախոյանին պոզահարելու ցանկությունը: Կենսունակ է, որովհետև կիրառական և ընտանեկան, հասարակական խնջույքների, տոնախմբությունների, միջոցառումների ժամանակ:</p>

Reference to Annex

Decision of the Government of the Republic of Armenia No 293-A of 24 March 2016

CRITERIA FOR COMPILING LISTS OF INTANGIBLE CULTURAL VALUES OF THE REPUBLIC OF ARMENIA

NN	Name	Sphere	Area of distribution	Bearer	Brief historical reference	Characteristics (description, features)	Viability (historical, cultural, economic, social significance)
1	2	3	4	5	6	7	8
2.	Kochari	Folk dance art	The element is popular in the rural and urban communities of the Republic of Armenia, particularly in Aparan, Nerkin Bazmaberd, Sasunik, Aragats, Kakavadzor, Ashtarak, Agarak communities of Aragatsotn marz and in Dilijan, Ijevan, Berd communities of Tavush marz, as well as in capital city of Yerevan.	The bearers of the element are junior, young, middle-aged and older people.	Earliest records date back to the early Middle Ages.	That is Armenian traditional folk group dance. "Kochari" is now the most popular and most preserved Armenian dance in the Armenian Highland. It comprises two parts with tempo ranging from moderate to fast. The musical measure is 2/4, 4/4, 8/8. The rhythm is quite flexible, impetuous and with frequent syncope. The pas are dignified, distinguished by sharp, grand bendings, as well as sharp and accentuated bendings of the knees. The dance is attractive with its virile dynamics. When dancing, dancers hold each other's hands in a tight, inseparable manner, keep heads up; the dancing order is the straight line or semicircle. The dance is accompanied by zurna and dhol-musical instruments.	Preserved in the society, taught through formal and informal education and handed down in families from the elders to the young. "Kochari" has numerous variations distinguished by bearing the geographical name (Aparani Kochari, Alashkerti Kochari, Msho Kochari, Sasna Kochari, etc.) and by the dancing manner (Mek-tak Kochari, Erku-tak Kochari, Ere-kak Kochari, etc.). Actually, the root "koch" is connected with the names of non-castrated sheep/ram/goch/ghoch and khoch. It comes from ancient times and is connected with worship of ram totem. From the noun "ghoch" the adjective "ghochagh" is formed, which means courageous, bold, brave. Dancers no longer remember that the original content of the dance is connected with rams and goats; however, time and later stratification could not result in complete loss of its primal (ancient) form. The genuine type of Kochari clearly preserves the motion roots of ancient movements, behaviour, jumping and leaping, fight.

								butting of rams and goats, movements of a satyr. The meaning of movements is more obviously expressed in forward swift offensive movements and weight transfers, as if desiring to butt the foe. It is viable, as it is danced during family and public ceremonies, festivities and events.
--	--	--	--	--	--	--	--	---

Minister - Head of Staff of the Government of the Republic of Armenia

D. HARUTYUNYAN